

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3168/2020. (V. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Bíróság 14.B.21/2005/31. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéletábla 5.Bf.897/2005/9. számú ítélete és a Kúria Bfv.II.296/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Tátrai József ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Bfv.II.296/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] A Fővárosi Bíróság 14.B.21/2005/31. számú ítéletével, amely 2005. június 15-én kelt és a Fővárosi Ítéletábla mint másodfokú bíróság 5.Bf.897/2005/9. számú határozatával 2006. február 3. napján jogerőre emelkedett, az indítványozót bűnösnek mondta ki előre kitervelten, nyereségvágyból és különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés bűntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), b), d) pont]. Ezért öt életfogytig tartó szabadságvesztésre, valamint 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Egyben elrendelte a vádlott kényszergyógyítását és a Debreceni Városi Bíróság 2002. január 28-án jogerős 61.B.1271/2000/8. számú ítéletében kiszabott, de végrehajtásában 5 évre felfüggesztett 2 év börtönbüntetés végrehajtását.
- [3] A Fővárosi Ítéletábla 5.Bf.897/2005/9. számú ítéletével az indítványozó tekintetében az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta azzal, hogy az indítványozóval szemben korábban kiszabott végrehajtásában felfüggesztett börtönbüntetés nem hajtható végre.
- [4] A Kúria 2019. július 17-én kelt Bfv.II.296/2019/4. számú végzésével az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elutasította.
- [5] 2. Az indítványozó jogi képviselője útján 2019. szeptember 19-én az elsőfokú bíróságnál előterjesztette alkotmányjogi panaszát, amelyben kérte az első- és a másodfokú ítéletek, valamint a Kúria támadott végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését. Álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való joga és a XXIV. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes hatósági eljáráshoz való joga sérelmet szenvedett azáltal, hogy 2004. február 28-án gyanúsítottként történő első kihallgatása előtt kirendelt védőjét a nyomozó hatóság időben nem értesítette, és a gyanúsítottként történő kihallgatásain, az előzetes letartóztatás és az óvadék tárgyában tartott üléseken a kirendelt védője nem jelent meg.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóságra vonatkozó kritériumoknak.
- [7] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria Bfv.II.296/2019/4. számú végzését a kézbesítési ív és a tértivevény szerint az indítványozó és védője egyaránt 2019. július 31-én vette át. Az indítványozó 2019. szeptember 19-én az első fokon eljáró bíróságnál előterjesztette alkotmányjogi panaszát. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy a panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.
- [8] Az indítvány részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek, mert tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §); az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (3) bekezdés]. Az indítvány továbbá indokolást tartalmazott arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítványozó kifejezett kérelmet terjesztett elő

arra is, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.

- [9] Az indítványozó által felhívott alaptörvényi rendelkezések közül az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban nem volt helye érdemi vizsgálat lefolytatásának. Az indítvány az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését csak állította, de részletesen nem indokolta. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az ilyen indokolás hiánya az érdemi elbírálás akadálya {pl.: 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése továbbá a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs alkotmányjogi összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ennek következtében a panasznak ez az eleme érdemben nem volt vizsgálható {pl. 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6]; 3122/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12] és 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [10] Az indítványozó az alkotmányjogi panasznak alapul szolgáló büntető ügyben terhelt volt, így értelemszerűen érintettek és jogosultnak tekinthető.
- [11] Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [12] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az indítványozó által megjelölt bírósági határozatok alkotmányjogi panasszal támadhatók-e.
- [13] Jelen ügyben a Fővárosi Ítéletábrla mint másodfokú bíróság 5.Bf.897/2005/9. számú ítélete 2006. február 3-án emelkedett jogerőre.
- [14] Az indítványozó – 13 évvel később – fordult a Kúriához felülvizsgálati indítvánnyal, az elsőfokú- és a jogerős másodfokú bírósági határozat ellen. A felülvizsgálati indítvány benyújtását az tette lehetővé, hogy időközben hatályba lépett a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.), amely szerint a terhelt javára szóló felülvizsgálati indítvány benyújtása nincs határidőhöz kötve [Be. 652. § (4) bekezdés]. A Kúria 2019. július 17-én kelt Bfv.II.296/2019/4. számú végzésével a felülvizsgálati indítványt érdemi vizsgálat nélkül – mint törvényben kizártat – elutasította.
- [15] Az indítványozó 2019. szeptember 19-én nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, amelyben a Kúria Bfv.II.296/2019/4. számú felülvizsgálati végzésén keresztül az első- és a másodfokú határozatokat is támadta.
- [16] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta annak lehetőségét, hogy a Kúria nem érdemi határozata elleni alkotmányjogi panasz alapján van-e lehetőség az ügyben hozott – 13 évvel ezelőtti – első- és másodfokú határozatok felülvizsgálatára.
- [17] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [18] Az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati kérelem hivatalból való elutasításáról rendelkező végzését eljárást befejező bírói döntésnek tekinti, amely az Abtv. 27. §-án alapuló törvényi feltételek alapján alkotmányjogi panasszal megtámadható {legutóbb lásd: 3116/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [13]}. Erre tekintettel jelen ügyben az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 27. §-ában foglaltaknak abban a részében, amelyben a Kúria hivatalból elutasító végzésének az alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdése vonatkozásában állítja.
- [19] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ugyanakkor az, hogy az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jog sérelme kapcsán az eljárás egészét illető törvényességi kifogásokat is tett, a Kúria hivatalból elutasító végzésén keresztül az eljárás egészének – különösen a jogerős döntésnek – az alkotmányossági vizsgálatát nem alapozza meg. Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében ugyanis a Kúria hivatalból elutasító (nem érdemi) döntésén keresztül kizárólag a korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált jogerős döntés vizsgálható, a korábbi alkotmányjogi panaszban foglalt kérelemnek megfelelően (lásd: 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről).

- [20] Az Alkotmánybíróság ezért a befogadási feltételek vizsgálatát kizárólag a Kúria Bfv.II.296/2019/4. számú végzése tekintetében folytatta.
- [21] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [22] Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való joga a nyomozás során sérelmet szenvedett. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt kifogásolta, hogy kirendelt védőjét a nyomozó hatóság nem értesítette megfelelő időben a 2004. február 28-án tartott terhelti első kihallgatásáról, továbbá a kirendelt védő a későbbi gyanúsított kihallgatásain, az előzetes letartóztatással és az óvadékkal kapcsolatos üléseken sem vett részt. Védelemhez való joga a nyomozás során így csak akkor érvényesült, amikor az új kirendelt védő megjelent az iratismertetésen. Az indítványozó utalt a 8/2013. (III. 1.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) foglalt alkotmányos követelményre is, amelynek figyelembevételére esetén álláspontja szerint az eljáró bíróságoknak ki kellett volna rekeszteni a beismerő vallomását a bizonyítékok közül a védelemhez való jogának a megsértése miatt.
- [23] A Kúria támadott határozatában rögzítette, hogy a felülvizsgálati indítvány a törvényben kizárt, mert a nyomozás során elkövetett eljárási szabálysértések miatt nincs helye felülvizsgálatnak. Azok olyan (ún. relatív) eljárási szabálysértést valósítanak meg, amelyek kívül esnek a Be. 649. § (2) bekezdés *d*) pontjában tételesen meghatározott és a felülvizsgálat alapjául szolgáló eljárási szabálysértések körén (kúriai végzés, Indokolás [24]).
- [24] Az Alkotmánybíróság vizsgálata kizárólag a Kúria felülvizsgálati döntésének alkotmányos kereteire, garanciáira korlátozódott. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozót a felülvizsgálati eljárásban ügyvéd képviselte. Az indítványozó a panaszát az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben foglalt védelemhez való jog sérelmére alapozta. Ebben a tekintetben azonban csak a nyomozással kapcsolatos kifogásokat jelölte meg, a kúriai végzést csak azért támadta, mert a Kúria a jogerős határozatot érdemben nem vizsgálta felül. Az indítványozó panaszában nem jelölt meg olyan körülményt vagy indokot, amely azt támasztaná alá, hogy a felülvizsgálat során a védelemhez való joga sérelmet szenvedett volna.
- [25] Az Alkotmánybíróság utal továbbá arra, hogy a védelemhez való jog tartalmát határozataiban részletesen kibontotta és rögzítette, hogy a védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet (Abh., Indokolás [25]–[27]). A büntetőeljárásban törvényi lehetőség van arra, hogy a terhelt kifogásolja a védelemmel kapcsolatos kirendelt védői feladatok nem megfelelő ellátását vagy új védő kirendelését kérje. Annak vizsgálata azonban, hogy a kirendelt védő a büntetőeljárásban milyen színvonalú munkát végzett, nem az Alkotmánybíróság feladata {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [94]}.
- [26] Mindezekre tekintettel az alkotmányjogi panaszban foglaltak sem a kúriai döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetettek fel.
- [27] 6. Az Alkotmánybíróság ezért jelen alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének *a*) és *h*) pontja alapján – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – visszautasította.

Budapest, 2020. május 5.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1762/2019.

